

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken 22.7.2012. Matt.5.1-10

Det ufattelige

For ett år siden skjedde det vi ikke trodde kunne skje i Norge. . En alminnelig norsk ung mann gikk til krig mot det norske samfunnet, myndigheter og norske mennesker. 77 personer ble drept, nesten 300 fysisk skadet og flere hundre løp, svømte og gjemte seg for terroristen. De opplevde på sin egen kropp en bestialsk terrorhandling rettet mot dem. De kjente at noen ønsket å drepe dem, kaldblodig og målrettet.

Foreldre og venner visste hva som foregikk på Utøya, og alt for mange fikk budskapet om at deres nærmeste var drept. På land så feriegjester hva som skjedde og med risiko for eget liv bragte de mange i sikkerhet. Vannet ble ikke det masseødeleggelsesvåpen terroristen hadde regnet med.

Vi er et lite land. Mange av oss kjenner noen som ble drept, eller som overlevde bomben i regjeringskvartalet og massakren på Utøy eller deres nærmeste. Enda flere opplever at terroristens angrep også deres livsoppfatning og samfunns holdninger.

I løpet av dette året har vi fått vite hva som skjedde i detalj, vi har hørt forferdelige beretninger om hvordan mordene ble gjennomført, vi har hørt mennesker fortelle hvordan de kravlet seg ut av ruinene og hvordan de løp for livet med drapsmannen i hælene. Foreldre og ektefeller, søsken og venner har minnet oss på det ufattelige tapet de har lidd og som vil følge dem resten av livet. Vi har hørt fortellingene fra hytte folket og campingturistene som dro flyktende ungdommer opp i båten og brakte dem i sikkerhet.

Vi har i detalj fått innsyn i det ideologiske tankegods og verdiene som terroristen var formet av og som hans handling skulle promotere. Hatet og voldens logikk har blitt avdekket for oss i stor bredde og detalj. Og vi har fått levende eksponert den norske rettstatens utrolige styrke og selvfølgelige anstendighet.

Salige er de som sørger...

Vi bærer kunnskapen og opplevelsen av 22.7.11 forskjellig, avhengig av hvordan vi er skrudd sammen og hvor nær vi var hendelsene og de som ble rammet geografisk og relasjonelt. Men alle sørgende er avhengig av fellesskap der følelser og fortellinger om 22. juli 2011 kan deles i frihet. Støttegruppa for 22. juli har gjort en utrolig jobb for å organisere slike fellesskap og bidra til at ingen blir bærende byrdene alene.

«Salige er de som sørger, for de skal trøstes», sier Jesus. Jesus aksepterer de sørgende uten betingelser. Alle sorgens uttrykksformer tas i mot av Jesus og han gjør dem til sine. Usikkerheten og raseriet, protesten og fortvilelsen, angsten og anklagen mot Gud og mennesker, alt tar han i mot. Og han tar også i mot latteren og gleden og livsmotet og alt det alminnelige som har skjedd dette året. Jesus er den sørgendes trofaste ledsager.

Jesus kjenner de sørgende liv fordi han selv var sørgende. I møte med den kommende lidelse var angsten så sterk at han svettet blod, forteller Lukas. Matteus forteller at Jesu sjel var tynget til døden av sorg. I dødens forgård ropte han ut: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?» . Vi hører den sørgendes desperasjon i dette ropet, det er sønnens fortvilelse over å ha mistet sin far og ikke se noen meningsfull fremtid..

De sørgende er salige, sier Jesus, for deres smerte er Guds egen smerte.

...for de skal bli trøstet

Jesu konfrontasjon med ondskap og kamp med sorgen, ble forsonet i oppstandelsens seier. Guds kjærlighet er sterkere enn ondskap og lidelse. Jesus skapte fremtid og håp i påskemorgens tomme grav. Jesu kjemper sammen med hver eneste sørgende i deres kamp for å ta fremtiden tilbake.

Slik Jesus selv gjennomgikk prosessen fra offer til seierherre, kjemper han for at de som sørger, skal bli trøstet. Først og fremst trøster han ved å gjøre sorgen og den sørgende til sin egen. . Han snur seg ikke vekk i likegyldighet, han blir aldri trett av fortellingene, han inkluderer alle med de sorgens uttrykk hver og en måtte ha. Han gleder seg over hver eneste seier den sørgende har i kampen for å ta fremtiden tilbake.

De overlevende fra Utøya og regjeringskvartalet har i rettsaken fortalt oss hvordan de har kjempet med lidelsen og sorgen. Mange forteller at de er i ferd med å ta fremtiden tilbake fra terroristen. I

konfrontasjonene i rettsalen har de vist seg som seierherrer og gjort terroristen til taper. Han ville knekke dem. Men fikk i stedet møte myndige og oppreiste mennesker. De har vist hvordan den oppstandnes livskraft manifesterer seg i oss og blant oss.

Den oppstandne Kristus utruker også mennesker og fellesskap for at de skal dele hverandres byrder, trøste hverandre og leve kjærlighetens handlinger overfor hverandre. Han inviterer oss alle til å ledsage og trøste sammen med ham. Han inviterer oss til å delta som ledsagere med dem som bærer de tyngste byrdene og slik utøve Guds kjærlighetgjerninger.

Salige er de som viser barmhjertighet, skaper fred og som blir forfulgt for rettferdighets skyld.

22. juli 2011 ble vi konfrontert med konsekvensene av en ideologi og et verdisyn som vil innskrenke det menneskelige fellesskapet, benekte alle menneskers menneskeverd og bekjempe samhandling mellom mennesker med ulik kultur og religion. Ideologien avler hensynsløs voldsbruk mot andre fordi de andre mennesker ble sett på som undermennesker og dyr.

Mine foreldre erfarte denne ideologien da tyske nazister i samarbeid med norske meningsfeller holdt nasjonen fanget i fem år. Jeg har møtt resultatene av beslektede ideologiers handlinger i Sør-Afrika, på Balkan, i Rwanda, i Pakistan, i Kambodsja, i Guatemala, i Congo. Voldshandlingene gjennomføres med en bestialitet som bare en ekstremistisk overbevisning kan klare. Det er ikke tilstrekkelig å drepe, de henrettede og deres nærmeste må behandles slik at de forstår at de ikke har samme menneskeverd som voldsmannen.

Dette er en del av vår historie og vår samtid. Ondskapens åndehærer manifesterer seg i historien som ideologier, folkelige bevegelser og terrorhandling. De kan ikke bagatelliseres eller isoleres til enkeltpersoner og enkelthendelser. Til det er de alt for velkjente i menneskenes hverdag for mange steder.

Jesu visjon er en helt annen. Han synliggjør Guds visjon for menneskene. I den visjonen er vi alle skapt i Guds bilde og har likeverdige del i Guds skapelse.

Guds visjon gir ikke rom for

konspirasjonsteorier, men sannhet,

ikke hat , men miskunn,

ikke undertrykkelse, men rettferdighet,

ikke vold, men fred

slik salmisten sier: «miskunn og sannhet skal møte hverandre, rettferd og fred kysse hverandre» (Salme 85.10).

Det er denne visjonen terroristen ville ødelegge 22.7 i fjor. De overlevende har vist at han ikke kunne knekke dem. Vi viste i rosetog og lystenning, gudstjenester og folkemøter at vi som folk og nasjon ikke vil bli ødelagt av den giften ondskapens ideologi sprer. Vi fremsto som et fellesskap på tvers av alle våre ulikheter. Vi viste terroristen, oss selv og hele verden skjønneten i et inkluderende regnbuefellesskap.

Guds visjonen er formidlet til menneskene i mer enn 3000 år. Det er enda langt frem. Den fullendes ikke før Gud skaper en ny himmel og en ny jord der rettferdigheten bor. Men visjonen gir retningen for vårt samfunnsbyggende arbeid. Den viser oss en fremtid med håp for alle. Den hjelper oss til å identifisere tegnene på Guds kjærlighetsvisjon i vårt samfunn. Og den hjelper oss til å avsløre ondskapens tegn blant oss.

Jesus har gitt oss retningen:

«Salige er de barmhjertige, for de skal få barmhjertighet

Salige er den som skaper fred, for de skal kalles Guds barn.

Salige er de som blir forfulgt for rettferd skyld, for himmelriket er deres.

Da vil vi midt i ondskapen se kjærlighet. Og Gud er kjærlighet.»

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.